

Londýn, 1984

George Orwell: *1984* (1949)

Ten hrozný rok 1984! *Annus horribilis!* Tři sta šedesát pět dní temnoty, manipulace, nejpodezřívavějšího špehování a politického pronásledování.^{*} Jen málokdo touží tento dystopický Londýn navštívit, jde o vysoce neoblíbený cíl dokonce i mezi těmi, kdo touží zažít nějaké sebevražedné dobrodružství. Jisté poruchy při cestování časem a prostorem však způsobily, že stovky vyděšených turistů omylem skončily v Územní části 1, třetí nejlidnatější provincii Oceánie. Tento superstát, v němž se apokalyptický Londýn nachází, vede bizarní a pravděpodobně fiktivní válku proti Eastasii, jejíž ideologie je známa jako „uctívání smrti“ či „sebezapomnění“, a současně proti Eurasii, kde panuje neobolševismus.

Oceánii vládne nejvyšší vůdce, nehmatatelný Velký bratr, který dohlíží na všechno a na všechny. Vykonavatelem jeho vůle je Strana neboli hnutí Angsoc, jehož posvátné zásady tvoří neolekt (oficiální jazyk), podvojně myšlení a princip měnitelnosti minulosti. Všudypřítomný dozor hanebného diktátorského režimu, pravděpodobně nejhoršího v celých paralelních dějinách, dosahuje takového stupně, že obyčejné „myšlení“ je Stranou považováno za jeden z nejstrašnějších zločinů, přímo za ideozločin, a jako takový je také stíhán ideopolicí.

^{*} Je možné, že toto období bude dokonce delší, odborníci na moderní antiutopie však pro takové tvrzení nemají dostatečné údaje.

Je libo pracovat v Londýně?

Po chladném přijetí členy oligarchické Vnitřní strany označované za „mozek státu“ jsou zbloudiví cestovatelé přiděleni do řad Vnější strany neboli „výkonné síly režimu“ a přinuceni pracovat šedesát až devadesát hodin týdně. Vaše nové dobrodružství coby kancelářských pracovníků začne v sedm patnáct na Sídlišti vítězství, ve shluku rozpadajících se příbytků ze třicátých let, kam neustále zatéká rozežraným potrubím i napůl propadlými stropy omítnutými sádrou. Nebojte se, že zaspíte. Dohlížecí obrazovky ve zchátralých obydlích se postarají o dochvilnost všech pracovníků. Pokud nechcete, aby na vás padlo podezření, navlékněte se do předepsaného modrého mundúru a s úsměvem na rtech se vydejte na Ministerstvo pravdy nacházející se kilometr od sídliště. Nemůžete se ztratit. *Pramini* je kolosální budova pyramidálního tvaru ze zářivě bílého železobetonu. Ukrývá více než tři tisíce místností (velká část z nich je podzemních!) a vypíná se do výšky tří set metrů. Tento mamutí kancelářský blok se od dalších třech londýnských staveb podobného významu, jimiž jsou Ministerstvo míru, Ministerstvo války a Ministerstvo hojnosti, liší tím, že má na bělostném průčelí vyryta tři hlavní hesla Strany: „Válka je mír“, „Svoboda je otroctví“ a „Nevědomost je síla“.

* * *

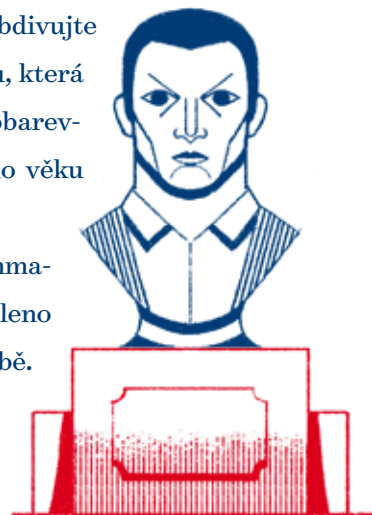
I kdyby vaše snaha přepisovat minulost byla sebevětší, stejně skončíte v místnosti číslo 101 na hrůzu nahánějícím Ministerstvu lásky (*Lamini*). Jakýkoli pokus o útěk z obří budovy bez oken je zbytečný, jelikož spleť východy jsou všechny zatarasené ocelovými dveřmi, obehnané ostnatými dráty a kulometnými hnízdy a hlídané ozbrojenými strážci.

Volný čas a zábava

V dystopickém Londýně roku 1984 je pramálo zajímavého k vidění. Vybombardované parcely, špinavé kolonie dřevěných chatrčí a domků na spadnutí, okna zatěmněná lepenkou a střechy zalátané pláty pozinkovaného plechu. Poryvy větru prohánějí městem cementový prach, ale ani hromady sutin vás nezbaví povinnosti účastnit se veřejných manifestací, rozdávání propagandistických materiálů a příprav na vlajkoslávy (zejména pokud se v Londýně ocitnete v období Týdne

nenávisti). Vychutnejte si text pokleslé hymny „Oceánie nade vše“ a obdivujte symboly zasvěcené Velkému bratrovi, například jeho velkolepou sochu, která z vrcholku obřího sloupu vévodí celému Náměstí vítězství, nebo pestrobarevné, více než metr široké plakáty s podobiznou vůdce, muže středního věku s mohutným černým knírem a spanilými rysy ve tváři.

Ať vás ani nenapadne pořídít si nějakou knížku, a už vůbec ne knihu od Emmanuela Goldsteina, nepřítele lidu! Četba i psaní jsou přísně zakázány, povoleno je používat jedině přístroj na mluvopsaní, a to navíc jen v pracovní době. Pravda, pořád tu je ještě možnost sledovat filmy, ale všechny, které se promítají, jsou válečné. Pokud vás zoufalství dotlačí k pití, máte štěstí. Není totiž nic levnějšího a dostupnějšího než Gin vítězství.

* * *

Jestliže vám tento syntetický patok ani Cigarety vítězství nestačí, zavítejte do prolétských hospod, a to i za cenu, že vás za trest dají zparizovat.

Které části světa patří třem supervelmocem?

Oceánie.....	obě Ameriky, Britské ostrovy, Australasie a jižní část Afriky
Eastasie.....	Čína a země na jih od ní, Japonsko a velká, leč kolísající část Mandžuska, Mongolska a Tibetu
Eurasie.....	severní část kontinentální Evropy a Asie (od Portugalska až po Beringovu úžinu)

Čemu se věnují čtyři ministerstva ovládající Oceánii?

Ministerstvo pravdy (<i>Pramini</i>)	přepisování minulosti prostřednictvím kontroly zpravodajství, kulturních představení, vzdělávání a krásných umění
Ministerstvo míru (<i>Mírmíni</i>)	záležitosti spojené s vedením války
Ministerstvo lásky (<i>Lamini</i>)	dodržování zákonů a pořádku, převýchova členů Strany pomocí mučení a trestů
Ministerstvo hojnosti (<i>Hojmíni</i>)	udržování obyvatelstva na pokraji existenčního minima nutného k přežití, a to prostřednictvím přidělového systému v dodávkách elektrické energie, potravin a osázení

Střed Země

Jules Verne: *Cesta do středu Země* (1864)

Pokud je vám touha po dobrodružství vrozená a zajímáte se o mineralogii, dál neváhejte a připravte se na nejtřeštěnější výpravu v dějinách lidstva, na expedici do samého středu planety Země! Prvním, kdo tuto riskantní cestu úspěšně uskutečnil, byl Islandčan Arne Saknussem, slavný alchymista z 16. století. Přestože byl nařčen z kacířství a jeho díla skončila roku 1573 v plamenech, Saknussemovi se podařilo uchránit své poznámky o zemském jádru tím, že je zapsal runovým písmem na kus zašlého pergamenu, který pak ukryl do rukopisu z 12. století. Teprve o tři sta let později zápisky islandského učenice objevil hamburský profesor Lidenbrock. V doprovodu svého synovce Axela a lovce kajek Hanse pak cestu do středu zeměkoule zopakoval – sestoupil do kráteru islandského stratovulkánu Snæfellsjökull, který dosahuje výšky pět tisíc stop a od erupce v roce 1219 je považován za vyhaslý.

Překonání vzdálenosti mezi Hamburkem a Reykjavíkem trvalo badatelům 19. století po souši i po moři celé týdny. Dnes odvážným dobrodruhům stačí, aby nasedli do letadla a zamířili do hlavního města Islandu. Zdaleka to však neznamená, že je tak cesta méně riskantní! Přestože zveřejnění cestopisu o Lidenbrockově expedici v roce 1864 vedlo k popularizaci výpravy, ve skutečnosti je cesta do středu Země tak nebezpečná, že žádný další odvážlivec nebyl schopen tento znamenitý počín zopakovat.

Jak se do středu planety Země dostat

Po příletu do Reykjavíku si musíte najmout místního průvodce, který vás mrazivým krajem povede. Čeká vás sedm nebo osm dní pochodu přes fjordy a bažinatá území do vesnice Stapi na úpatí majestátní sopky, ale neztrácejte odvahu! Na dvaadvaceti dánských mílích, které tuto zapadlou vesničku s třemi desítkami chatrných domků dělí od hlavního města, se budete moct ubytovat v některém z *boerů*, jak zde nazývají osamělé farmy vystavěné ze dřeva, hlíny a kusů vyhaslé lávy. Po zaslouženém odpočinku se připravte na výstup po strmých svazích sopky Snæfellsjökull, během něhož vás budou doprovázet poryvy *mistouru* zvedající obrovské sloupce zvířeného prachu, písku a zvětralé pemzy.

Až dosáhnete vytouženého vrcholu, rozhlédněte se kolem – v dálce spatříte Grónsko, odkud se na ledových krách dostávají na Island lední medvědi. Bez dalšího zdržování sestupte v širokých obloucích na dno kráteru, do něhož ústí tři sopouchy o průměru přibližně sto stop. Sešplhejte prostředním z nich až na úroveň oceánu a pak pokračujte dál, dokud nenarazíte na prostornou, tmavou chodbu zdobenou krápníky. Vychutnejte si pohled na toto magmatické větroví i na matné krystaly, jež visí pod klenbou jako mnohoramenné lustry. Potom dorazíte na prostranství, odkud vycházejí dvě cesty. Vyhněte se tunelu na východní straně, protože tam není voda, která je nutná, aby výprava mohla postupovat dál.

* * *

Pokračujte opatrně západním tunelem, dokud za žulovou masou nezaslechnete hukot vodního přívalu. Prokopejte do stěny otvor tak, aby z něj mohla proudit voda z podzemní řeky, kterou Lidenbrockova expedice na počest rozvážného průvodce výpravy pojmenovala Hansův potok. Prudce se svažující šachtou sledujte bystřinu až pod úroveň neklidné mořské hladiny. Jakmile se ocitnete v prostorné dutině, jste u svého prvního cíle – Lidenbrockova moře.

Co všechno je v blízkosti středu Země k vidění

Při pohledu na tak rozlehlou vodní plochu neklesejte na duchu. Naopak, pusťte se do práce a probádejte tento teskný svět uzavřený pod žulovou klenbou místo oblohy. Ostrá skaliska zalitá světlem, jež se podobá polární záři, vykrajují pobřeží s mírně svažitou pláží, odkud si divoký

příboj odnáší tisíce drobných lastur. Pět set kroků odtud narazíte na hustý háj obřích plavuní, přesliček a kapradin, které se navzdory silným závanům vzduchu ani nepohnou, a o kus dál dorazíte k nadpřirozeně působícímu lesu, v němž rostou bílé houby vysoké třicet až čtyřicet stop!

Postavte si vor, vydejte se z Gretiny zátoky na širé moře a pozorujte ve vodách dlouhé plazy a maličké jeseterovité ryby. Možná dokonce na vlastní oči uvidíte nejstrašnější mořský souboj všech dob – mezi ichtyosaurem (s čumákem kosatky, ještěrovitou hlavou a krokodýlími zuby) a jeho úhlavním nepřitelem plesiosaurem (obrovitý hadovitý plaz chráněný želví krunyřem). Až přeplujete na druhý břeh, daleko za Axelovým ostrovem, jděte jednu míli podél pobřeží, dokud nenarazíte na rozlehlý hřbitov koster, kde se vrší pozůstatky celých dějin živočišné říše. Pláň je pokryta zbytky nejen předpotopních nestvůr, ale i kostrami lidí. Po další půlhodině cesty dojdete k ohromné pralesní zvěti rostlinstva, které nahoře na Zemi již dávno vyhynulo. V džungli žije stádo mastodontů, a dokonce i lidská bytost, která výškou přesahuje dvanáct stop a na hlavě má bujnou kštici podobnou hřívě předvěkých slonů! Pokud se vám podaří tomuto děsivému stvoření uniknout, pokračujte v plavbě k Saknussemmově mysu, mezi jehož skalisky se nalézá tunel, jímž se lze vrátit na povrch.

* * *

Postupujte však opatrně, protože jediným způsobem, jak se dostat ven, je nechat se při vulkanické erupci posouvat vzhůru, dokud vás tlak žhavé lávy nevyvrhne kráterem sopky Stromboli. (Cestovatelům doporučujeme, aby po nečekaném vyvržení v Itálii procestovali a poznali také tamější končiny.)

Než vyrazíte na cestu, ujistěte se, že vám v batohu nechybí...

- Eigelův stoupňový teploměr
- manometr na stlačený vzduch
- Boissonaisův chronometr
- dvě buzoly, jedna inkliniční a jedna dekliniční
- noční dalekohled
- dva Ruhmkorffovy přístroje
- masový výtažek a suchary na šest měsíců
- jalovcová pálenka a čutory

